

Professor i religionssociologi frågar: Är Sverige fortfarande ett kristet land om 20 år?

LUND (TT)

— Under de närmaste tjugo åren kommer det att visa sig om Sverige fortfarande kan betraktas som ett kristet land.

— Kristendomen kommer knappast att försvinna, men

Varför blir just de närmaste 20 åren så betydelsefulla?

— En viktig faktor är den "religiösa analfabetsmen" som brer ut sig i Sverige. Dagens skolbarn vet ofta mycket litet om Bibel, psalmbok, katekes och det kyrkliga livet. Detta måste naturligtvis sätta sina spår.

— I de flesta skolämnen kan man tal om en "kunskapsackumulering" — dagens skolelever vet t ex mycket mer om geografi och naturvetenskap än deras föräldrageneration. Men i ett skolämne råder det omvända förhållandet och det är i kristendoms-kunskap.

— Efterkrigsgenerationen är radikalt annorlunda än de tidigare. Den är präglad av massmedierna, den samhällsoptimism och det välstånd som dominerade från femtiotalet och långt in i sjuttio-talet.

— Inget tyder på att dagens kärva ekonomiska läge får någon större inverkan på det kyrkliga livet. De orter som drabbats av industrinedläggningar har inte haft någon uppgång i gudstjänstbesöken.

Hur vill Du beskriva förändringarna i kyrkobesöksfrekvensen de senaste åren?

— Det stora raset skedde under sextio-talet och början av sjuttio-talet. Siffrorna sjunker fortfarande på vissa orter, men det är ändå mycket måttliga förändringar.

— För några år sedan, 1974, var det 8 proc av den vuxna befolkningen som gick i kyrkan minst 2 gånger per månad, drygt hälften i Svenska kyrkan och knappt hälften i olika frikyrkor och andrasamfund.

— Samtidigt som den lilla gruppen blir allt mera aktiv, även om den inte växer, minskar gruppen av människor som går i kyrkan då och då. Det är alltså av den anledningen som kyrkobesöksfrekvensen sjunker.

— En intressant företeelse är att de sociala skillnaderna håller på att utjämnas. Medelklassen är inte längre lika dominant och kopplingen medelklass-kyrka inte längre lika stark.

— Inget parti driver i dag någon antireligiös propaganda och de antireligiösa organisationerna har varit förvånansvärt svaga i Sverige.

— Under de senaste åren har man kunnat se allianser mellan radikala kyrkliga grupper och politiska riktningar i t ex mil-

jöfrågan. De kristna upplevs som en acceptabel allierad.

Sexualfrågor

— En annan allians som uppkommit mellan vänstergrupper och vissa kristna riktningar gäller sexualfrågor. Alliansen där hänger kanske samman med att vänstern blivit mera puritansk.

— Desjunkandesiffrorna för gudstjänstbesöken beror främst på att medelklassen och landsbygdsbefolkningen går i kyrkan allt mera sällan.

— En viss del av landsbygdsbefolkningen har aldrig varit särskilt kyrkligt aktiv, framför allt inte landsbygdsproletariatet. Många flyttade så ofta att de aldrig blev religiöst hemma någonstans.

— De sjunkande siffrorna för gudstjänstbesökare under sextio-talet kan delvis förklaras av att det var då som flyttlassen gick i Sverige. När de stora

flyttvägarna slutade, i början av sjuttio-talet, stabiliserade siffrorna sig. Man vet att flyttningar i allmänhet inverkar negativt på den kyrkliga aktiviteten.

Vilka anser Du de viktiga trenderna vara när man talar om "religiösa förändringar"?

— Antalet konfirmationer och kyrkliga vigslar har sjunkit och nu gäller det även dopen, särskilt i Stockholmsområdet.

— Att vigelsiffrorna sjunker är inte förvånande. I dag är ju vigslarna vanligen ett bekräftande av en längre tids samlevnad. Betydelsefullare är då att konfirmationsfrekvensen sjunker. Därmed minskar den religiösa kunskapen hos dagens ungdom samtidigt som skolan fått mindre betydelse för den religiösa allmänbildningen.

— Den religiösa allmänbildningen avtar oavbrutet. Ra-

dioandakterna har en mycket låg lyssnarfrekvens. På många orter har söndagsskolan försvunnit och kyrkans barn-timmar kan inte fungera som en ersättare, dels för att man enbart samlar småbarn i barn-timmarna, dels för att man inte får samma stöd från hemmen som förr.

Hur ser du på den s folkreligionen?

— Man kan börja med att konstatera att kyrkoårets helgdagar inte längre är folkets helgdagar, bortsett från första advent och juldagen. Långfredagen och påskdagen t ex är stora kyrkliga helgdaar men det kommer inte särskilt många till kyrkan. Däremot drar "barn och ljus", t ex Kyndelsmässodagen och Mikalei.

— Svenska kyrkan försöker på olika sätt att knyta an till folkreligionen. Nyårsbönen t ex är en ny företeelse. Det är

vid nyår som de flesta männskor stannar upp och tänker.

Från kyrkans sida har man tagit fasta på detta genom att inrätta nyårsbön i de flesta församlingar.

— Jag skulle vilja säga att det finns ett samspel mellan folkreligion, populärreligion och kyrkoreligion. Folkreligionen är en folkligt religiös tolkning. Populärreligionen är en viktig men kommersialiserad del av folkreligionen. Populärreligionen hänger nära samman med den kristna skiv- och bokmarknaden.

— Folkreligiositeten är förankrad i sång och psalm. De flesta skolbarn kan sommarpsalmen "Den blomstertid nu kommer" och psalmen "Stilla natt" kan man höra på vilken stormarknad som helst.

RUNE IMBERG

De flesta jordfästs i kyrkan, men BORGERLIGA VIGSLAR ALLT POPULÄRARE!

LUND (TT)

Av kyrkliga förrättningar — dop, konfirmation, vigsel och jordfästning — har jordfästningen den starkaste ställningen i Sverige. I fjol var bara 8 jordfästningar av 1.000 borgerliga, alltså 8 promille.

Minsta antalet borgerliga jordfästningar under 1979 hade Härnösands stift (1 per 1 000) och Växjö (2) medan Stockholms hade flest (19). För hela riket har de borgerliga jordfästningarna ökat från 3 promille 1970 till 8 promille 1979.

Det framgår av statistik som sammanställts av Religionssociologiska institutet i Stockholm och analyserats av fil kand Curt Dahlgren, Lund.

Det största raset bland förrättningarna gäller vigslar. För tio år sedan vigdes 79,3 proc av landets brudpar inom svenska kyrkan. I fjol var siffran nere i 58,8 proc. Den högsta siffran 1979 hade Härnösands stift med 78,8 och den lägsta Stockholms med 47,4 proc. Den största nedgången skedde i Visby stift från 88,8 proc (1970) till 54,5 (1979) och i Strängnäs från 80,2 proc till 51,4.

Under samma period har kyrkliga vigslar utanför svenska kyrkan ökat sin relativa andel något. För tio år sedan utgjorde de 4,8 proc av samtliga vigslar, 1978 5,4 proc. Siffrorna för dessa vigslar pendlar under perioden i de flesta stift. Den högsta siffran 1978 hade Skara stift med 8,2 proc och den lägsta Visby med 2,4. I Stockholms stift förändrades 6,3 proc av vigslarna i annat samfund än svenska kyrkan.

Enligt Dahlgren hänger siffrorna bl a samman med hur starka invandrarkyrkorna är.

En kraftig nedgång gäller konfirmationen. För tio år sedan konfirmerades 80,7 proc av den då aktuella åldersklassen. I fjol var siffran nere i 67,3 proc.

De stift som i fjol hade flest konfirmerade i den berörda åldersklassen var Skara Stift (81,5 proc) och Lunds (10,5) n Skara är också det stift som tillsammans med Göteborgs noterat den minsta tillbakagången.

Lägst siffror har Stockholms stift med 44,9 proc (1970: 69,1 proc). Stockholms stift har också tillsammans med Strängnäs stift drabbats av det största raset. Strängnäs minskade under perioden från 75,2 till 55,8 proc.

Den enda uppgången som noteras, bortsett från kyrkli-

ga vigslar utanför svenska kyrkan, gäller dopen i vissa stift. I Karlstads, Härnösands, Linköpings och Uppsala stift har dopen (beräknad på samtliga under året levande födda) blivit något flera.

För hela riket gäller att 1970 döptes inom svenska kyrkan 80,7 proc av de barn som föddes under året. Siffran var 1979 76,1 proc, alltså en måttlig nedgång för landet som helhet. Högst siffror hade Karlstads stift med 85,9 samt Lunds och Luleå med 84,1 proc, lägst Stockholms (57,0) och Strängnäs (69,6) n c

I rapporten redovisas också statistik över besök per vecka vid svenska kyrkans gudstjänster, uträknad på stiftens hela befolkning, under tioårsperioden 1970—79. För riket som helhet noteras en uppgång från 4,5 proc till 4,8.